

OPINIE

Opinie: Zet de aandeelhouder in bedrijven op zijn plaats: eerst komt de samenleving

Volgens de lesboeken economie is de uitkering aan aandeelhouders de sluitpost van het boekjaar, maar ook in de coronacrisis trokken zij met grote uitkeringen aan het langste eind. Gewone huishoudens hebben het nakijken.

Rodrigo Fernandez en Vera Vrijmoeth e.a. 20 juni 2022, 12:00

De Raad van Bestuur aan het begin van de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering van ING Groep N.V. in Muziekgebouw aan 't IJ, Amsterdam, 2019. Beeld ANP

Waartoe zijn bedrijven op aard? Het Nederlandse antwoord van de afgelopen decennia was: de aandeelhouder. Dit ging ten koste van belastinginkomsten, lonen en investeringen. Het is tijd dat we hogere maatschappelijke eisen gaan stellen aan ons eigen bedrijfsleven.

Volgens de lesboeken in de economielokalen is de uitkering aan aandeelhouders de sluitpost van het boekjaar, afhankelijk van andere kostenposten en de winstgevendheid. Toch schoten in 2021 ondanks de coronacrisis de uitkeringen aan aandeelhouders door het dak. En ook nu de prijzen stijgen zijn er sterke aanwijzingen dat aandeelhouders aan het langste eind trekken. Een aantal bedrijven maakt gebruik van het moment om hun marges te verhogen, waardoor huishoudens nog harder worden geraakt door inflatie.

Uit nieuw onderzoek van SOMO in opdracht van de FNV blijken deze trends eerder regel dan uitzondering. De onderzoekers bestudeerden de financiële ontwikkeling van 51 beursgenoteerde ondernemingen over een periode van twintig jaar. De resultaten zijn kraakhelder: de positie van de aandeelhouder is steeds meer vooropgesteld.

Tussen 2000 en 2019 verviervoudigden de totale uitkeringen aan aandeelhouders, terwijl loonkosten en investeringen in het eigen bedrijf stagneerden of zelfs daalden. Tegelijkertijd namen de schulden toe. Deze schulden zijn hoogstwaarschijnlijk gebruikt om de waarde voor aandeelhouders te verhogen, in plaats van te investeren in het langetermijn-verdienvermogen en verduurzaming. Wat goed is voor de aandeelhouder is vaak niet goed voor de bedrijven zelf, de economie of voor de samenleving als geheel.

Aansprakelijkheid

Dit is opvallend, want op basis van de juridische inbedding zou je een mate van wederkerigheid richting de samenleving verwachten. Aandeelhouders in BV's en NV's zijn in Nederland beperkt aansprakelijk voor de keuzen van de bedrijven waarin zij investeren. Ze kunnen alleen hun inleg verliezen.

Deze juridische uitzonderingspositie is een privilege toegekend door de overheid. Zo waren bestuurders en de eerste aandeelhouders tot 2011 verplicht om een verklaring van geen bezwaar (het zogenaamde 'preventief toezicht') aan te vragen bij het ministerie van Justitie, voordat ze een BV of NV mochten oprichten.

Dit toezicht heeft een lange geschiedenis. Eeuwenlang hadden

oprichtingsrecht rechten en plichten ten opzichte van de staat, waaronder het dienen van een publiek belang.

Uitgebreide rapporten over *impact* en *purpose* ten spijt, blijken veel bedrijven niet in staat om de aandeelhouder in toom te houden ten faveure van langetermijndoelstellingen of van andere stakeholders. Zij zitten vast in een systeem dat uit balans is. Het is daarom legitiem dat de samenleving die verandering afdwingt.

Debat

Wij roepen daarom op tot een fundamenteel debat over de rol van ondernemingen en hun inbedding in de Nederlandse samenleving. Hierbij zou dienstbaarheid aan de samenleving centraal moeten komen te staan.

Ideeën om dit te bewerkstelligen zijn er genoeg: denk aan andere beloningsprikkels voor bestuurders, meer inspraak en zeggenschapsrechten voor werknemers en andere stakeholders, een maatschappelijke zorgplicht voor bestuurders, strengere Europese regulering van bedrijfsschulden en het zwaarder belasten van zowel de inkomsten van aandeelhouders als de winsten van bedrijven.

Juist in een tijd waarin onzekerheden toenemen en ons grote transities te wachten staan, is een verdergaand model van publieke kosten en private winsten is niet langer houdbaar. Het klimaat wacht niet, net als onze economie en de werknemers. Zet de aandeelhouder daarom op zijn juiste plaats: tussen de andere stakeholders.

Rodrigo Fernandez, onderzoeker SOMO.

Vera Vrijmoeth, economisch onderzoeker FNV.

Irene van Staveren, hoogleraar economie Erasmus Universiteit.

Rutger Claassen, hoogleraar politieke filosofie en economische ethiek Universiteit Utrecht.

Dirk Bezemer, hoogleraar economie Rijksuniversiteit Groningen.

Kees Cools, bestuursadviseur en voormalig hoogleraar ondernemingsfinanciering en -bestuur.

Herman Wijffels, emeritus-hoogleraar duurzaamheid en maatschappelijke verandering Universiteit Utrecht en voormalig voorzitter van de

Live

Editie

Net binnen

Zoeken

Rubrieken

Angela Wigger, universitair hoofddocent Global Political Economy, Radboud Universiteit.

Rens van Tilburg, directeur Sustainable Finance Lab.

Valerie Schreur, onderzoeker politieke filosofie Universiteit van Amsterdam.

Klaas van Egmond, hoogleraar Geowetenschappen Universiteit Utrecht.

Leen Paape, hoogleraar corporate governance Nyenrode Universiteit.

Anne Kervers, econoom Universiteit van Amsterdam.

Paul de Beer, hoogleraar arbeidsverhoudingen Universiteit van Amsterdam.

Jens van 't Klooster, politiek econoom Universiteit van Amsterdam en KU Leuven.

Hendrik Noten, publicist en onderzoeker.

Saskia Boumans, onderzoeker arbeidsrecht Universiteit van Amsterdam.

Alfred Kleinknecht, emeritus hoogleraar economie TU Delft.

Rosa Kösters, onderzoeker Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis.

Bart-Jaap Verbeek, onderzoeker SOMO.

Tobias Klinge, onderzoeker SOMO & KU Leuven.

Maarten Keune, hoogleraar sociale zekerheid en arbeidsverhoudingen Universiteit van Amsterdam.

Sam de Muijnck, onderzoeker Our New Economy & Vrije Universiteit Brussel.

Reijer Hendrikse, postdoctoraal onderzoeker Vrije Universiteit Brussel.

Jeroen Smit, schrijver en journalist.

Matthias van Rossum, senior onderzoeker Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis.

Werner Schouten, oud-voorzitter Jonge Klimaatbeweging.

Wimar Bolhuis, hoofdeconoom Ecorys, Universiteit Leiden.

Bram Mellink, historicus en onderzoeker van het neoliberalisme in Nederland, Universiteit van Amsterdam.

Merijn Oudenampsen, onderzoeker Université Libre de Bruxelles.

Naomi Woltring, onderzoeker politieke geschiedenis Universiteit Utrecht.

Arjo Klammer, hoogleraar Economie van Kunst en Cultuur Erasmus Universiteit Rotterdam.

Lees ook

Voorzitter AFM: 'Als duurzame belegger moet ie goed ie huiswerk doen'

Live

Editie

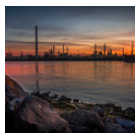
Net binnen

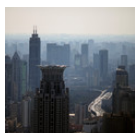
Zoeken

Rubrieken

Shell boekt miljardenwinst door post-corona opleving en oorlog in Oekraïne – ondanks vertrek uit Rusland

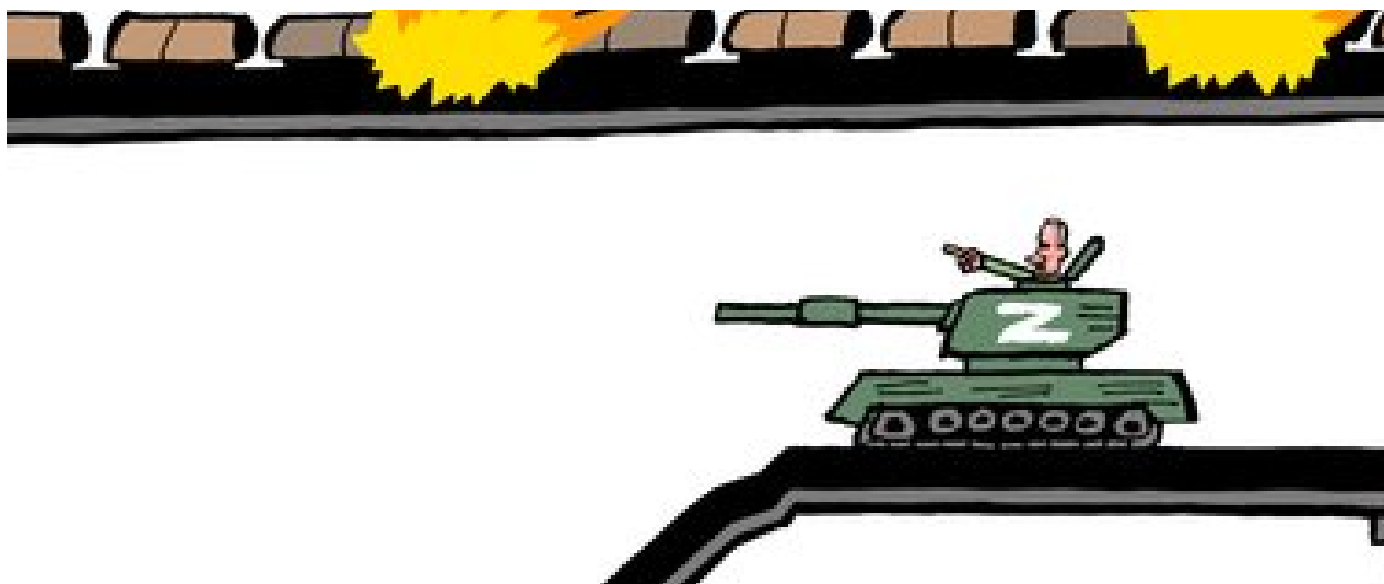
Crises? Beleggers liggen er niet wakker van. Vier vragen over de stijgende beurskoersen

**MEER OVER ECONOMIE, BUSINESS EN FINANCIËN BEDRIJFSINFORMATIE ONDERWIJS EN OPVOEDING
UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM UNIVERSITEIT UTRECHT SOMO
INTERNATIONAAL INSTITUUT VOOR SOCIALE GESCHIEDENIS NV RODRIGO FERNANDEZ
VERA VRIJMOETH E.A.**

Columns & Opinie

BAS VAN DER SCHOT

NIEUWS

MEER >

Live: 'Russische aanvallen zijn een teken van zwakte van Poetin', zegt Britse minister

Conflict bij Triodos escaleert: certificaathouders naar de rechter

Koning en familie vieren Koningsdag 2023 in Rotterdam

Nieuwste boosterprik tegen corona stuit alom op kritiek

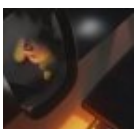
Grote verschillen tussen gemeenten bij energietoeslag: 'Je kunt dus gewoon pech hebben'

De Volkskrant zoekt journalistiek onderzoekstalent

President Taiwan wil in gesprek met China: 'Gewapende confrontatie absoluut geen optie'

🎧 Wat als je als journalist doelwit bent van een geheime dienst?

Live

Editie

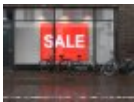
Net binnen

Zoeken

Rubrieken

Stijgende trend faillissementen, onzekerheid in midden- en kleinbedrijf

Nederlander omgekomen tijdens duik in bekende Franse grot

COLUMN

THOMAS VAN DER MEER

Patricks groepsgenoten zijn heel enthousiast over zijn plannen om naar Armenië te emigreren

COMMENTAAR

Europa mag zich onder geen beding

Live

Editie

Net binnen

Zoeken

Rubrieken

BEST GELEZEN

MEER >

- 1 Nieuwste boosterprik tegen corona stuit alom op kritiek
- 2 Poetin beschuldigt Oekraïne alsnog van aanval Krimbrug, maar bagatelliseert de gevolgen
- 3 Plastic hellepoel aan de Bosporus: hoe Europa zijn afval in Turkije dumpst
- 4 Volkomen terecht dat vrouwen niet aan die talkshowtafel willen zitten
- 5 Live: 'Russische aanvallen zijn een teken van zwakte van Poetin', zegt Britse minister

MEER COLUMNS & OPINIE

Wilt u belangrijke informatie delen met de Volkskrant?

[Tip hier onze journalisten](#)

Algemeen

[Contact met de redactie](#)[Contact met de klantenservice](#)[Privacystatement](#)[Abonnementsvoorwaarden](#)[Gebruiksvoorwaarden](#)[Cookiebeleid](#)[Privacy-instellingen](#)[Auteursrecht](#)[Colofon](#)

Live

Editie

Net binnen

Zoeken

Rubrieken

Klantenservice
Mijn account
Vakantieservice
Adverteren
Losse verkoop

Meer de Volkskrant

Abonneren
Nieuwsbrieven
Digitale krant
Webwinkel
Puzzels
RSS-feeds
Facebook
Twitter
Android apps
iOS apps

Navigeer

Columnisten
Recensies
De Volkskeuken
Archief

Op alle verhalen van de Volkskrant rust uiteraard copyright.

Wil je tekst overnemen of een video(fragment), foto of illustratie gebruiken, mail dan naar copyright@volkskrant.nl.

© 2022 DPG Media B.V. - alle rechten voorbehouden